

การศึกษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ

Study the resources and attractions in Nong Khai and

Bueng Kan province

บุษกร สุขแสน¹, ธนกฤต ทูริสุทธิ²Bussagorn Suksan¹, Tanakit Turisothe²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ ประชากรได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ และผู้นำชุมชนผู้ประกอบการท่องเที่ยวและภาควิชาการ เครื่องมือวิจัย ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.03 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน รวมทุกด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ค่าเฉลี่ย 4.57 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 ส่วนที่เหลือมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.16 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.51 ด้านการเข้าถึง ค่าเฉลี่ย 3.94 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 3.76 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .39 และด้านที่พัก ค่าเฉลี่ย 3.71 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .41 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ทรัพยากรท่องเที่ยว, แหล่งท่องเที่ยว

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Assistant prof. Dr., Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Assistant prof. Dr., Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

ABSTRACT

The purpose of this research was to study resources and attractions in Nong Khai and Bueng Kan province related agencies And community leaders, tour operators and academics. The instrument used to collect data was a questionnaire. Data were analyzed by using social science statistics program.

The results of the research showed that resources and tourist attractions in Nong Khai and Bueng Kan provinces, found that the overall average level is high, the average 4.03, the standard deviation 0.44 and when considered in each aspect The results showed that all aspects were ranked in order from highest to lowest, found that the highest level was the attractiveness, the average was 4.57, the standard deviation 0.41 and the rest had the highest mean in all aspects in order. The activities, the mean is 4.16, the standard deviation is 1.51, the access point is average, the standard is 0.45, the standard deviation is 0.45, the facility is average 3.76, the value is Voice SD. 39 and sets the average standard deviation of 3.71, respectively 41.

KEYWORDS: Tourist resources, Tourist attraction

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากการท่องเที่ยวไม่เพียงก่อให้เกิดการจ้างงานอย่างกว้างขวาง แต่ยังเป็นวิธีที่จะนำเงินตราต่างประเทศ เข้าสู่ประเทศได้ง่ายที่สุดวิธีหนึ่ง การท่องเที่ยวจึงมักถูกนำไปใช้เป็นเส้นทางลัดไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาหลายประเทศ โดยหวังว่าการท่องเที่ยวจะดึงดูดเงินตราต่างประเทศ ทำให้คนในท้องถิ่นมีงานทำ และมีรายได้ ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่น่าการท่องเที่ยวมาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศด้วยเช่นกัน และรายได้ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนอกจากจะได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติแล้วยังมาจากการท่องเที่ยวภายในประเทศ ของคนไทยด้วย เนื่องจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้มีการนำเงินตราเข้ามาใช้จ่ายในพื้นที่ทำให้เงินกระจายไปสู่บุคคลหลายกลุ่ม และในขณะเดียวกัน อีกทั้งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความสำคัญกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากก่อให้เกิดผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังส่งผลให้มีผู้ประกอบการทำธุรกิจหลายประเภทเกิดขึ้น ได้แก่ ธุรกิจการขนส่ง ที่พักแรม อาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจอื่นๆทั้งทางตรงและทางอ้อมเช่นการผลิตสินค้าเกษตรกรรมและหัตถกรรม การก่อสร้าง รวมทั้งกิจการสาธารณูปโภคของรัฐและที่สำคัญส่งผลต่อสังคมในท้องถิ่นที่มีการท่องเที่ยวยังขยายผลไปถึงระดับประเทศและโลก เช่น 1) ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น จากการท่องเที่ยวของท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีส่วนช่วยให้ประเทศได้รับรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศ และรายได้ดังกล่าวมีลักษณะเช่นเดียวกับการส่งสินค้าออกไปขายต่างประเทศ แต่เป็นสินค้าประเภท “ไม่เห็นตัวสินค้า” ส่งผลให้การเงินระหว่างประเทศดียิ่งขึ้นสามารถนำเงินส่วนนั้นมาพัฒนาประเทศ 2) ช่วยให้คนมีงานทำมากขึ้น ทำให้เกิดการพัฒาสินค้าใหม่ๆ เกิดอาชีพใหม่และมีความต้องการแรงงานจำนวนมากขึ้น 3) ช่วยให้ฐานะการเงินระหว่างประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากรายได้จากนักท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามถ้านักท่องเที่ยวไทยท่องเที่ยวภายในประเทศก็จะทำให้ลดปัญหาการนำเงินตราออกไปใช้นอกประเทศ 4) นักท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิต และก่อให้เกิดการนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ 5) การท่องเที่ยวยังมีบทบาทเป็นตัวนำให้เกิดการลงทุนในหมวดอุตสาหกรรมอื่นๆ รวมทั้งการพัฒนาท้องถิ่น ภูมิภาค ประเทศ ในด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งสาธารณูปโภค ถนน การประปา การติดต่อสื่อสาร และไฟฟ้า ส่วนความสำคัญด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น 1) ช่วยให้สภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวดีขึ้น เนื่องจากถ้าสกปรก นักท่องเที่ยวก็จะไม่ประสงค์จะไปท่องเที่ยว 2) ช่วยให้ประชาชน เห็นความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละท้องถิ่น ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อการในการสร้างความสัมพันธ์ไมตรีอันดีระหว่างเจ้าของประเทศและผู้มาเยือน 3) ช่วยขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท เป็นการลดปัญหาการย้ายถิ่นที่อยู่อพยพเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่

ดังนั้น การท่องเที่ยวดังกล่าวได้มีส่วนเสริมสร้างฐานะและพัฒนาความก้าวหน้าให้กับประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม (เวช หกพันนาและคณะ, 2549 : 10-11) สำหรับจังหวัดหนองคาย และจังหวัดบึงกาฬเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกันเนื่องจากจังหวัดบึงกาฬเป็นจังหวัดที่จัดตั้งขึ้นใหม่อยู่ในลำดับที่ 77 ของประเทศไทย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจจำนวนมาก อาทิเช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว น้ำตกเจ็ดสี น้ำตกชะแนน น้ำตกถ้ำผุ่น น้ำตกถ้ำพระ น้ำตกตาดนกเขียน บึงกุดทิง บึงโขงหลง หาดคำสมบูรณ วัดภูทอกหรือวัดเจติยาศีริวิหาร วัดโพธาราม (วัดหลวงพ่อบพระใหญ่) วัดอาสงคิลาวาส แก่งอาสง ศาลเจ้าแม่สองนาง เป็นต้น นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นยังมีพื้นที่ที่ยังไม่ถูกค้นพบไม่น้อย ซึ่งพื้นที่เหล่านั้นอาจจะจะเป็นพื้นที่ใหม่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ประจำจังหวัดบึงกาฬได้อีก และเนื่องจากจังหวัดบึงกาฬเป็นจังหวัดที่เพิ่งได้รับการจัดตั้งเป็นจังหวัดได้ไม่นาน การพัฒนาในด้านต่าง ๆ จึงยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรรวมถึงการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยวต่างๆภายในจังหวัด ที่สำคัญคือเส้นทางในการเดินทางที่เชื่อมโยงไปยังสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัดบึงกาฬ รวมถึงการคมนาคมก็ยังไม่สะดวกเท่าที่ควร จำนวนที่พักสำหรับ รองรับนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลยังคงมีไม่เพียงพอ หรือแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดยังไม่ได้รับการบูรณะให้ดีเท่าที่ควรสำหรับจะต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ เป็นต้น ดังนั้นหากมีการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงสำหรับการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดหนองคาย เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกัน จะทำให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆเกิดขึ้น อาทิเช่น การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาด้านสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวคณะวิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะทำการวิจัยเรื่องศึกษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยจะได้ข้อมูลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงให้เศรษฐกิจฐานรากของชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยศึกษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬครั้งนี้มีขอบเขตในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาเพื่อให้ครอบคลุมในการวิจัยดังนี้ ศึกษาข้อมูลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ

ขอบเขตด้านพื้นที่ ดำเนินการวิจัยในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ

ขอบเขตด้านประชากร แบ่งกลุ่มประชากรที่ศึกษาเป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ

กลุ่มที่ 2 ผู้นำชุมชน ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและ ภาค
วิชาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ
เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกรอบการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด
หนองคายและจังหวัดบึงกาฬที่ดูแลหรือเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวแห่งละ 3 คน เพื่อประเมิน
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย 1) ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว 2) เจ้าหน้าที่เทศบาลหรือองค์การ
บริหารส่วนตำบลที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ 3) นักท่องเที่ยว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยในขั้นตอนนี้คณะวิจัยจะใช้แบบสอบถามในการสำรวจ
แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา ระยะเวลาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ
ท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นอื่นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะวิจัยจะดำเนินการดังนี้

1. ประชุมคณะวิจัยเพื่อวางแผนลงพื้นที่เก็บข้อมูล
2. กำหนดวันลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ คณะวิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความ
สมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ หาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์
(Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (f) และหาร้อย
ละ (%) ค่าเฉลี่ย (X) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคาย และจังหวัดบึงกาฬ คณะวิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ จากการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไป พบว่า ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 48 คน จำแนกเป็นเพศชาย 24 คน คิดเป็นร้อยละ 50 เพศหญิง 24 คน คิดเป็นร้อยละ 50

ระดับอายุ มากที่สุดอยู่ในระดับ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมา อายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.0 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.7 และอายุอยู่ในระดับน้อยที่สุด 20-30 ปี, อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.9 รองลงมา อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 39.6 และอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ

อาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 22.9 อาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 20.8 และนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมานักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับมากที่สุด มากกว่า 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 81.2 รองลงมา 3-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.4 และต่ำกว่า 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมานักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ อยู่ในระดับมากที่สุด มากกว่า 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 68.8 รองลงมา 3-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.2 และต่ำกว่า 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

ตำแหน่งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มากที่สุด เป็นนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 12.5 รองลงมาเป็นเจ้าของที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา ตัวแทนองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานหอการค้า ผู้ประกอบการโรงแรมที่พัก ผู้ประกอบการร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ผู้ประกอบการรถโดยสาร บริษัทนำเที่ยว ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 8.3 และตำแหน่งนายกเทศมนตรี คิดเป็นร้อยละ 4.2 ตามลำดับ

2. ทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.03 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน รวมทุกด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ค่าเฉลี่ย 4.57 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 ส่วนที่เหลือมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.16 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.51 ด้านการเข้าถึง ค่าเฉลี่ย 3.94 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 3.76 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .39 และด้านที่พัก ค่าเฉลี่ย 3.71 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .41 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

การศึกษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคาย และจังหวัดบึงกาฬ คณะวิจัยอภิปรายผลการวิจัย 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาวิจัยจากการตอบแบบสอบถามข้อมูลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ พบว่า ทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.03) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ (4.57) ส่วนที่เหลือมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ด้านกิจกรรม ด้านการเข้าถึง ด้านอำนวยความสะดวก และด้านที่พัก แสดงให้เห็นว่าทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ มีสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่มากที่สุด ดังจะเห็นได้จากการมีปัจจัยในการส่งเสริมสนับสนุน ดังนี้

ประการที่หนึ่ง จังหวัดหนองคายได้รับการคัดเลือกจากนิตยสาร Modern Maturity ฉบับเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน 2550 ของสมาคมชาวอเมริกันผู้เกษียณอายุ ให้เป็นเมืองน่าอยู่อันดับ 7 ของโลก โดยมีตัวชี้วัด 12 ด้าน ประกอบการคัดเลือก ดังนี้ ลักษณะภูมิอากาศ ค่าครองชีพ วัฒนธรรม สาธารณูปโภค สถานที่พัก ระบบการขนส่ง การบริการด้านสาธารณสุข สภาพแวดล้อม กิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ ความปลอดภัย ความมั่นคงทางการเมือง และเทคโนโลยี อยู่ในเกณฑ์ที่ดี

ประการที่สอง จังหวัดหนองคาย เป็นสถานที่จัดสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงหนองคาย-เวียงจันทน์ แห่งแรกของประเทศไทย (พ.ศ. 2534) โดยความช่วยเหลือด้านงบประมาณจากประเทศออสเตรเลีย จำนวน 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และรัฐบาลไทยจัดสรรงบประมาณสมทบอีก

467,302 ล้านบาท เพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าทางรถยนต์และรถไฟ ทำให้สามารถดำเนินการขนส่งสินค้า กระจายไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และลดค่าใช้จ่ายได้เป็นอย่างดี รวมทั้ง สามารถบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปยังกลุ่มประเทศอินโดจีน ได้แก่ สปป.ลาว เวียดนาม และกัมพูชาได้โดยตรง ทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากการค้าขายชายแดนถาวรด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว จังหวัดหนองคายมีมูลค่ามากที่สุดใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มูลค่า 75,205.6 ล้านบาท (พ.ศ.2552) นอกจากนั้น ยังมีตลาดการค้าชายแดนจุดผ่อนปรนหรือด่านประเพณีของท้องถิ่นระหว่างไทย-ลาวอีก 6 แห่ง ในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ ทำให้กิจการค้าขายชายแดนมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

ประการที่สาม จังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬมีแหล่งท่องเที่ยวปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ บั้งไฟพญานาค เกิดขึ้นในแม่น้ำโขงตลอดแนวตั้งแต่อำเภอสังคม อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอโพนพิสัย อำเภอรัตนวาปี อำเภอปากคาด และอำเภอเมืองบึงกาฬ ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 (วันออกพรรษา) ทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวชมปีละ 50,000 – 100,000 คน ทำให้ชุมชนที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้น นักท่องเที่ยว ยังสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปยังประเทศ สปป.ลาวได้อีกแห่งหนึ่งด้วย

ประการที่สี่ จังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและธรรมชาติที่มีชื่อเสียงในระดับโลกอยู่หลายแห่ง อาทิเช่น สถานที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุพระสัมมาสัมพุทธเจ้า 2 แห่ง คือ เจดีย์พระธาตุบังพวน (หัวหน่าวหรือกระเพาะอาหาร 29 องค์) และเจดีย์สัตตมหาสถานที่พระพุทธรูปเจ้าเสด็จประทับเสวยวิมุตติสุข 7 แห่งๆละ 7 วัน สมบูรณ์ที่สุดในโลก เจดีย์พระธาตุโพนจิกเวียงจัว (เขี้ยวผาง 3 องค์) และพระธาตุหล้าหนอง หรือพระธาตุกุดलग น้ำ (ฝ่าพระบาท) พื้นที่ชุ่มน้ำบึงโขงหลง (แรมซ่าไซด์) อันดับที่ 1,098 ของโลก มีความหลากหลายทางชีวภาพด้านพันธุ์พืชและสัตว์ไม่น้อยกว่า 4,061 ชนิด และพื้นที่ชุ่มน้ำหนองกุดทิง (แรมซ่าไซด์) อันดับที่ 1,733 ของโลก มีความหลากหลายทางธรรมชาติของปลาสูงมาก มีสัตว์น้ำ 250 ชนิด มีปลาเอกลักษณ์ไม่มีในที่อื่นใดในโลก 20 สายพันธุ์ เช่น ปลาน้ำจืด กุดทิง หรือปลาน้ำจืด ปลาชีวะแควสามจุด (ขนาดเล็กอันดับ 3 ของโลก) เป็นต้น

นอกจากนั้น จังหวัดบึงกาฬได้ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงระหว่างจังหวัดบึงกาฬกับแขวงบอลิคำไซ สปป.ลาว เพื่อใช้เชื่อมเส้นทางทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวไปยังประเทศสปป.ลาว และเวียดนาม ระยะทาง 315 กิโลเมตร เชื่อมการท่องเที่ยว “วันเดียวเที่ยว 3 ประเทศ” กล่าวคือ รับประทานอาหารเช้าที่จังหวัดบึงกาฬ แล้วข้ามแม่น้ำโขงไปเมืองปากซัน แขวงบอลิคำไซ ตามเส้นทางหมายเลข 13

ไปรับประทานอาหารกลางวันหลัก 20 จากนั้นเดินทางไปตามเส้นทางหมายเลข 8 รับประทานอาหารเย็นที่เมืองวินท์ จังหวัดเงาะฮาน ประเทศเวียดนาม ตามโครงการเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคมจากตะวันตกสู่ตะวันออก (East – West Corridor) เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ยงวณิชย์ เศรษฐศิริ และคณะ (2555) ที่ทำการศึกษาศักยภาพพื้นที่เพื่อพัฒนาศูนย์อุตสาหกรรมท่องเที่ยวชายแดนไทย-สปป.ลาว กรณีศึกษาจังหวัดหนองคายและนครหลวงเวียงจันทน์ พบว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและการบริการทางการท่องเที่ยวยังคงอยู่ในระดับสูง แต่หากจะมีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นที่พึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้ 1) ความปลอดภัย (Security) 2) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructures) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) 4) การคมนาคม (Transportation) 5) พืชการเข้าเมืองและบริการข่าวสาร (Border Control and Information) 6) ที่พัก (Accommodation) 7) ร้านอาหาร (Food and Beverage) 8) สินค้าของที่ระลึก (Souvenirs) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1.1 จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวให้ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้รูปแบบดังนี้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural and Traditional Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น (Ethnic Tourism) เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับคนที่มีเชื้อชาติและภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากนักท่องเที่ยว เป็นต้น

1.1.2 พัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอและเป็นที่พึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวในด้านความปลอดภัย โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก การคมนาคม พืชการเข้าเมืองและบริการข่าวสาร ที่พักรับรอง ร้านอาหาร และสินค้าของที่ระลึก เป็นต้น

1.1.3 การพัฒนาแนวทางการเชื่อมโยงจังหวัด และเมืองที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับประเทศ สปป.ลาว เวียดนาม และกัมพูชา โดยสร้างองค์ความรู้ข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ ศิลปกรรม การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

ด้านเศรษฐกิจและสังคมในรูปแบบเครือข่ายการเชื่อมโยง และถ่ายทอดความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

2. ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ และธรรมชาติเชื่อมโยงจังหวัดในภาคอีสานตอนบน หนองคาย บึงกาฬ นครพนม สกลนคร และอุดรธานี

2.2 การท่องเที่ยวเส้นทางสายเศรษฐกิจสังคมภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเชื่อมโยงจังหวัดหนองคาย บึงกาฬ สปป.ลาว และเวียดนาม

2.3 การท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมท้องถิ่นริมฝั่งแม่น้ำโขงจังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ และนครพนม

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องการศึกษาทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคาย และจังหวัดบึงกาฬ สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากคณะวิจัย ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหน่วยงาน นักวิชาการ ผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการท่องเที่ยว ในพื้นที่จังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความสะดวก ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและให้ข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีและสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่สนับสนุนงบประมาณแผ่นดินประจำปีงบประมาณ 2559 ในการทำวิจัย และขอขอบคุณทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2535). *พระวิสุทธิกษัตริย์*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- กรมศิลปากร. (2542). *หนังสือทะเบียนโบราณวัตถุศิลปวัตถุในครอบครองของวัด และของเอกชน เล่มที่ 4*. กรุงเทพฯ: สมาพันธ์จำกัด.
- ยงวณิชย์ เศกสรรค์ และคณะ. (2555). *ศักยภาพพื้นที่เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชายแดนไทย-สปป.ลาว : กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย และนครหลวงเวียงจันทน์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน. (2542). *จัดพิมพ์เนื่องในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.
- สำนักงานจังหวัดหนองคาย. (2540). *หนังสือจังหวัดหนองคาย*. กรุงเทพฯ: มังกรการพิมพ์.
- สำนักงานจังหวัดหนองคาย. (2557). *จังหวัดหนองคาย*. หนองคาย: ฝ่ายข้อมูลและติดตามประเมินผล.
- สำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาค 3. อุดรธานี. (2558). *รายงานการประชุมจัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำ จังหวัดอุดรธานี*. จังหวัดอุดรธานี: สำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาค 3. อุดรธานี
- สิทธิพร ณ นครพนม. (2556). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน*. จัดพิมพ์เนื่องในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.
- สุกัญญา ภัทรราชย์. (2540). *ตำนานหลังม่านกาลเวลา*. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร วีระปรียากร และคณะ. (2557). *การพัฒนาศักยภาพภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางสู่ความยั่งยืนและเป็นแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งเดียวอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.